

סיפור שמשוטט בעולם

אב קדוש, למרות שאני פונה אליך רק כעת, אני פונה לצמיתות. אני פונה אליך מתחתית היקום, היכן שהנני חיה את חיי העולם הזה ואת חיי העולם ההוא, כך שלמעשה אינני יודעת היכן אני. אני פונה אליך מבית הטירוף, לאן שהכניסו אותי עוד בחיי. אפילו לא ידעתי שאני נמצאת בבית חולים לחולי נפש, משום שהכל היה נראה רגיל – לבית היו חלונות, אומנם מעוותים. יחד עם כל השינויים בעולם, השיגעון המשיך בראשי, שבו סורר תוהו ובוהו מוחלט. אני אכן נמצאת בבית משוגעים, אך אינני משוגעת. אני אפילו חשה טוב יותר בעולם הזה, בו אני כביכול חיה, מאשר בעולם שלכם, שם. אולם זיכרונותי בגדו בי, כך שאינני זוכרת מי אני ומי הם הורי. אינני יודעת האם נולדתי כקתולית או שהומרתי לקתולית, אז שהתרחשה החזרתם של היוונו-מזרחיים [נוצרים האורתודוקסים, סרבים] לאמונת אבותינו. אז שכלא מאוחדים הומרו לקתוליות בו יכולים למצאו ישועה נצחית. אינני יודעת אם אני קרואטית בגופתה של סרבית, או ההפך, גם לא איזה שם אני נושאת, שלי או מומר.

שם הוא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, אני מזדהה כדוברילה מרטינוביץ' (Dobriła Martinović), כמורה שעבדה בבית הספר הציבורי העממי, בו למדו ילדים קתוליים וילדים יוונו-מזרחיים. בית הספר הזה היה בשרגובאץ (Šargovac), בקרבת בניה לוקה, שאז שהוקמה מדינה עצמאית קרואטית אמורה להפוך לעיר בירתה, בשם אנטיגראד (Antigrad). יהיו כאלה שינסו לשכנע אותך שזה עירו של אנטה (Ante), אך זו איננה אמת. אני טוענת כך מראשי, מבית המשוגעים המאולף.

היסטוריה היא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, בזמנים ההם, במדינה החדשה אשר אז הוקמה, איש מלבד הקרואטים לא יכל להיות בה. כל מי שלא היה מוכן להמיר את דתו, אוסטאשה ידע, לאן איתו. אז לא היה חטא להרוג ילד קטן, בן שבע, אם זה הפריע להתקדמותם של אוסטאשה (Ustaša). וילדים יוונו-קתוליים, ולדים הולאכים (Vlasi) האלה, הפריעו להם. כשם ש- *greace ides, nula fides*, כשם שאמונת יוונים איננה דת כלל וכלל, היה צריך לנקות במטאטא ברזל את הזן היוונו-מזרחי מבית הספר הציבורי העממי בשרגובאץ, בו כיהנתי, לדאבוני, כמורה. כנסייתכם, במטרת הקמת *Civitas Dei*, אישרה את מטאטא ברזל זה, ואף זימנה, מסתמך ברחמיך, שלא לה שבעבודה פטריטית זאת, לפעמים יחצו גבולות דקים של מוסר ואתיקה דתית, להעניק להם את המחילה.

המחילה היא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, בשביעי לפברואר, ע"פ לוח שנה גרגוריאני, בשנת 1942, פלשה לבית הספר פלוגה של אוסטאשה מתוך גודד קרבי השני של שומרי אנטה פבליץ' ובראשם האב סגן יוסיפ מיסלוב (Josip Mislov), סרן ניקולה זליץ' (Nikola Zelić) ואיזה נזיר ממנזר פטריצ'באץ (Petrićevac) בו אתה* עומד להכריז כעילאי (למעשה לקדוש) את הקדוץ, איבן מרז (Ivan Merz), אשר אהב את הכנסייה ואת שליחו של האל, אשר נאבק למען כס הקדוש וכנשר הראה לנוער הקרואטי את דרכו אל השמש.

* מדובר באפיפיור יוחנן פאולוס השני, אשר ב-22 ליוני 2003 הגיע לבניה לוקה בכדי להכריז את הדיוט הקתולי איבן מרז לעילאי בעיר מולדתו. נכון את איבן מרז אשר נפטר עוד בשנת 1928 הרחוקה ושהתמיד במוטו *Aut Kathotirus aut nihil* (או קתולי או כלום). כן את אותו איבן מרז במקום בו נוצרה מדינה קרואטית עצמאית ובו הוחלט בישיבה שנערכה בשישי לפברואר 1942, בתקופת מלחמת עולם השנייה, תחת הנהגתו של נזיר וייקוסלאב פיליפוביץ' (Vjekoslav Filipović) יום למחרת, בשביעי לפברואר, לבצע טבח של אוכלוסייה הסרבית בפרברי העיר, בכפרים דראגוצ'אי (Drakulić), מוטיקה (Motike) ושרגובאץ. הטבח בוצע, במהלך יום אחד, בפיקודו של נזיר פיליפוביץ', נרצחו, נשחטו, נטבחו 2,298 גברים, נשים וטף ממוצא סרבי.

קדוש, כך אומרים. והנה הנזיר הזה ממנזר פטריצ'באץ הוא נזיר מירוסלאב (Miroslav) פיליפוביץ', למרות שיש כאלה שחושבים שזה טומיסלאב (Tomislav) פיליפוביץ' וגם כאלה שחושבים שמדובר בוויקוסלאב (Vjekoslav) פיליפוביץ'. אולם, כל הדעות האלה הן חסרות תועלת, משום שמדובר באותו השטן. בשטן שאת שמו אלוהים נטש.

שטן הוא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, הנזיר שטן הכריח אותי להפריד בין ילדים יונו-מזרחיים לבין הקתולים ביומן המורה. להפריד בין הילדים אותם אהבתי יותר מעיניי. אינני יודעת מה קרה לילדים לאחר שהפרדתי ביניהם. אומרים שלובשי חולצות שחורות הכריחו את הילדים הקתוליים לצפות בהצגה העצובה הזאת כשבני זונות הורגים את בני גילם. זאת לשם חינוכם האוסטאשי המלא. אני לא נוכחתי, אני לא יודעת כיצד הרגו אותם, אותם או את עצמם. אני אף לא יודעת היכן, בכיתה, במסדרון, בחדר מדרגות, בחצר בית הספר או בדפי החוברת קריאה. אני זוכרת רק את עיניהם המבורכות, את המבט מתחנן לעזרה, בעוד שקלגסים העבירו מיד ליד את סוג של אלות קטנות. ואני, לא יכולתי לסייע.

זאת תמונה האיומה ביותר, אותה לקחתי מעולמכם בזיכרוני, משום שאני מזמן כבר אינני מהעולם הזה. מה שקרה לאחר מכן, לא ניתן להכניס לסיפור. מה שאי-רציונאלי, את זה לא ניתן לספר. סיפור הוא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, היה זה חודש גדוש בממטרים, חודש פברואר. שלג עמוק כיסה את העולם כולו, עד למותניים. אז פלשו לובשי חולצות שחורות לבית הספר. לאף אחד מהם לא היה צבע קבוע בפניו. לו ידעתי לצייר קריקטורה, הייתי מציירם כתיקנאים, אך אינני יודעת. אינני מסוגלת גם לתארם, התיאור לא יוכל לכלול את הכל. אף לא מילים כמו לא בני אדם, תת-רמה אנושית, צחנה או ג'יפה לא משיגים את מהותן. כך זה עצוב.

אב קדוש, מילים הן שקר, אלוהים הוא אמת.

הם היו מזוינים מעל הראש. כולם, מלבד אלה שהובילו אותם, היו מהרצגובינה. למסקנה זאת הגעתי על פי מבטאם. לאחר מכן אחדים סיפרו שאף אחד מהם לא השתמש בנשק חם, בכדי לא להבהיל את הילדים. אינני יודעת מדוע, לאחר מכן, רבים ספרו שאת הילדים שרק פתחו את עיניהם הרגו עם סכין, שכונה דוקר (בוד - bod), דוקר של אוסטאשה, באלה של חקלאים, בגרזנים, בקלשוניס, בכידונים, אך הכי הרבה בכדור מתכת על קרש עשוי מעץ, קרויי מכה סרבים (סרבומלאט - *srbomlat*). ומספרים שהרגו אותם עם חפצים כהים בלבד, כדי לא להרעיש. על כך לא אוכל להעיד. אני זוכרת רק את עיניהם המתחננות לחסד. את העיניים האלה לא אשכח לעולם. עיניים שבתוכן פחד, זעקה, זוועה, מות! עוד פרט אחד אני זוכרת. אני זוכרת שלאחזק השוחטים דם צבע את ציפורניו הכסוסות, תוך כדי שהוא מחזיק את סרבומלאט בידי ושהשוחט השני קפץ לאחור כדי להימלט מהשפרצת מוח של אחד הילדים עם ראש מנופץ. שלג ספג את צעקותיהם של הילדים.

שאר הדברים אינני זוכרת.

רק את עיניים שרדפוני בחלומותיי, כך שהיה נראה לי שאני יורדת מהפסים.

אף פשע איננו יכול להיות כה מכוער, כפי זה שמבצע אותו.

פשע הוא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, זה איננו נכון מה שכתוב בדיווח הרחב של הקונסול האיטלקי, שבשביעי לחודש פברואר 1942 בבית הספר הציבורי העממי בשרגובאץ נרצחו חמישים ושישה תלמידים האורתודוקסים [נוצרים אורתודוקסים, סרבים] ואף מה שהגרמנים הדייקנים רשמו, שנרצחו חמישים ושלושה ילדים. תבינו אותי, במצב בו אני נמצאת, אינני יכולה למסחר עם הקורבנות. גרמנים היו צודקים לו קורוזוביץ' דראגיצה (Kuruzović Dragica) הגיעה לבית הספר באותו היום, אבל היא לא. באותו היום היא הלכה לדודתה בבוריק (Borik), ולכן לא נשחטה. אני מעידה מהעולם ההוא, משום שאף התחשבות מהעולם הזה לא מחייבת אותי לא לדבר אמת.

מתמטיקה הוא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, כשזכיתי לכבוד להשתגע, הכל כבר נגמר. אך לא השתגעתי משום שלא יכולתי לשאת את התמונות, שהיה ניתן לראותן בדמעותיי. או משום שראיתי סצנות אשר שוטפות מאדם כל דבר חולף ועם מרץ רב הציעו משמעות או חוסר מהות החיים. אני השתגעתי מפני שתולדה אנושית, לאחר הטבח הכריח אותי שליומן הראשי של בית הספר, אשר הפך למזמן השבוי בדם, לצד שם של כל ילד הנשחט לרשום שהוא נפטר מוות טבעי בשביעי לפברואר שנת 1942. לא יכולתי להרשות זאת לעצמי, שעד כדי כך ישפילו אותי, שבמו ידי ארשום ביומן הראשי של בית הספר שהילדים נפטרו מוות טבעי! לחלק זה, אני מודה על חטא.

בשם ישו ובתולה אני מתפללת למחילה.

שהעליון ידון אותי.

מאז, אני חסרת נחומים. מאז אינני יכולה להירגע ולעולם לא אירגע, או איוושע.

הרשלנות הזאת היא עונש. היא הולידה את העצב אשר פירק אותי לחלקיקים, כך שהתרחקתי לחלוטין משלמותי. על כיצד השתגעתי, אני יודעת מעט. יתכן ומה שקדם, לא היה ניתן לשכוח. יום ולילה התפרקתי ממערכת העצבים. עצביי נמתחו, כך שהכו בזוועה. חשתי ככל מיני, אפילו ככלבלב. בכדי לנחם את עצמי, חלמתי שאני כלום, אולם גם זה לא סייע. אני מכירה רגע בו גופי התפתל למערכת העצבים, רגע בו נתקע באלף הורידים המסורבלים, שהתחלתי להיאבק בנשימה. את הרגע שהתחלתי לחשוב שלא אוכל לשרוד את כל זה. אני יודעת בדיוק איך חשתי אז כשהכריזו בי כשייכת לעולם ההוא, ואז הצמידו אותי לייאוש. אני עכשיו שייכת לעולם ההוא, לעולם הסופי.

אדם יכול לשרוד כל דבר, מלבד המוות.

מוות הוא שקר, אלוהים הוא אמת.

אב קדוש, היות והנך נוסע ברחבי העולם כעולה לרגל, היות וכאפיפיור הנוסע אתה, עוסק במסחר עם מחילה ורכש המניות ומחילת הטאים, בתור אחת שראתה את שני הצדדים, שחייה את החיים מהצד הזה ומהצד ההוא, יש לי הזכות לומר לך: עזוב את הנסיעות, את נשיקות המנחמים והרמת הילדים הלבושים בחולצות סרוגות ובחצאיות מתחרות, לטיפת שערם, את בירכת צאן מרעתך בהרמת ירך – תתבונן בנצח.

דיי לי עם מהות, מספיק לי עם מוסר שיקרי, נמאס לי מדמעות על קבורה כללית.

משחיטה לא נולד שום צדק, וכך לא יולד גם מהטבח הזה.

פעם לא ידעתי, אך כיום אני כן יודעת, שלא קיים לא מזרח ולא מערב, אלא רק ותיקן.

כשנודע לי שבתור עד האבנגליון הנוסע אתה, מגיע למקום בו פשע נזרע, שאישיות בעלת הוקרה כמו שלך תגיע למקום בו יום לפני שחיטה התקיימה ישיבה בה נוכחו כומר הגדול לשעבר ויקטור גוטיץ' (Viktor Gutić), כומר מבניה לוקה ד"ר ניקולה בילוגריביץ' (Nikola Bilogrivić), נשיא בית משפט סטילוביץ' (Stilović) ומספר אנשי כמורה, קיוויי שלימען הקוריה הרומית תבקר בבית הספר הציבורי העממי בשרגובאץ. שתבוא למקום בו בוצע פשע תחת מבט מגונן של כס הקדוש. שתגיע לסרפסקי מילנובאץ (Srpski Milanovac) דהיום, למקום גוויות ועשן, למקום בו זלג דמו התף מפשע של ישו, למקום בו כיבו את הביסוס, כדי לעשות קידה לכס בו בית הספר העממי נשחט. שתבוא לשמוע אל קולותיהם של הילדים הנשחטים אשר משוטטים בכותלי בית הספר, לשמוע את המלה של המוות שלהם, של שמחות המתות שלהם, של שיריהם המתים ששרו ודקלמו.

הכנתי את הקרטון, לא קרטון, אלא נייר עיתון רגיל ובו כתבתי את שמותיהם של הילדים הנשחטים. אולם, לא אישרו לי לתלות אותו בשום מקום. בשום מקום, גם לא על לוח המודעות, לא על דלת הכניסה וגם לא על עץ כלשהו בחצר בית הספר.

אפילו לא על גדר בית הספר.

רק אל תשאלו אותי מי לא אישר. תתארו לעצמכם משרד החינוך של רפובליקת סרפסקה, הוא שלא אישר. ועד השכונה [יחידה בתוך מועצה מקומית/אזורית/עיר] דווקא תמכה, גם האזרחים, והנהלת בית הספר, וגם ועד בית הספר, בעוד שמשרד החינוך לא.

אומרים, טרם זמנו. אנו צריכים לבנות גשרים, כאשר נייר שחוק עם שמותיהם של הילדים הנשחטים שוב מחולל רוחות. כשצריך להוציא את האמת הסרבית לאור היום, אזי אין זה זמנו המתאים! כך הגיע זמנו! הוא, הזמן, ככל שיחלוף יותר, סיפור על הילדים שנשחטו כך ישוטט יותר בעולם וכך יותר ייגע במצפון האנושי.

משום שישנם הסיפורים שלעולם לא יתיישנו. הם נעים ולא זזים ממקומם. סיפורים כאלה יכולים לחיות יותר מעצמם, יכולים לגונן בפני המוות, מנחשים, מרעילים, כוחות הרשע ויכולים לחיות לנצח.

לא ניתן לשרוף אותם, להשמידם או לגרום להם להיאבד.

לא ניתן לטמון אותם ולכן גם לא למחוק אותם.

לא ניתן את הילדים הנשחטים להפכם לילדים ללא שמם, לא ניתן כל כך בקלות לנער אותם לריק.

אב קדוש, נייר עיתון איננו שקר! שום שלג אינו יכול להפוך אותו למושלג, שום רוח לקרוע אותו, שום גשם לשטוף אותו, שום שמש לצרוב אותו, שום אש לשרוף אותו, שום עשב לחסות אותו, לא חשוב כמה חלש או נקבובי יהיה. לא חשוב כמה יבהיר, ייהרס, יירקב, תחתיו הכל יהיה צלול יותר, כמו כשעושים פופקורן, יקומו לתחייה שמות של המנוחים.

רדויקה (Radojka), סימאון (Simeun), יובן (Jovan), ילנה (Jelena), דושאן (Dušan), דושאן (Dušan), יובנקה (Jovanka), דושאן (Dušan), דראגומיר (Dragomir), מרה (Mara), מילן (Milan), אוסטויה (Ostoja), מילבה (Mileva), ג'ורו (Đuro), מילן (Milan), דושאן (Dušan), גוספאבה (Gospava), דראגיצה (Dragica), רדמילה (Radmila), מילוראד (Milorad), אוסטויה (Ostoja), סלאבکو (Slavko), דושאן (Dušan), זורקה (Zorka), גויקו (Gojko), זדראבکو (Zdravko), מילן (Milan), אוסטויה (Ostoja),

בראנקו (Branko), דראגיצה (Dragica), סלאבקה (Slavka), ליוביצה (Ljubica), מילבה (Mileva), מרה (Mara), מיטר (Mitar), דרינקה (Darinka), נדה (Nada), סבטוזאר (Svetozar), בראנקו (Branko), וידוסאבה (Vidosava), יובן (Jovan), מילוש (Miloš), זדראבקה (Zdravka), סטאמנה (Stamena), אנקה (Anka), בראנקו (Branko), מילבה (Mileva), מרייה (Marija), נדה (Nada), ז'יבکو (Živko), מילן (Milan) ומיליבויה (Milivoje).

חייב להיות שהצדק קיים באיזה צורה גבוה יותר.
לא יתכן שלא קיים שופט שאינו טועה.
לילה טוב, אב!

תורגם ע"י אלכסנדר ניקוליץ'